

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Звагельський В. Б. (Суми, Україна), канд. філол. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Світайло Н. Д. (Суми, Україна), канд. філософ. наук;
Пашин В. П. (Курськ, Росія), д-р іст. наук;
Петрищева Н. С. (Курськ, Росія), канд. іст. наук;
Рамач Я. (Новий Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Хлопова І. Є. (Курськ, Росія), канд. іст. наук.

Видання рекомендовано до друку рішенням вченої ради юридичного факультету Сумського державного університету (протокол № 9 від 03.04.2014 р.)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х част. Ч. 2 : у 2-х томах (Суми – Курськ, 18 квітня 2014 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, В. Б. Звагельський, Р. Камберова та ін. – Суми – Курськ : Сумський державний університет, Південно-Західний державний університет, 2014. – Ч. 2, Т. 1. – 200 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, вчених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 861 від 9 грудня 2013 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці: Перший у світі монументальний пам'ятник Тарасу Шевченку. Встановлений у жовтні 1918 р. у м. Ромнах на Сумщині. Скульптор І. П. Кавалерідзе.

РЕЦЕПТИВНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Наприкінці ХХ-го, початку ХХІ-го століть вичерпали свої можливості традиційні форми жорсткого адміністрування. Демократичне суспільство, як об'єкт управління, спонукає до того, щоб відбувалися структурні зміни суб'єкта управління і щоб він, як керуюча підсистема, набував якісно нових рис та разом з керованою підсистемою вибудовували сучасний механізм взаємного впливу та контролю.

У теорії державного управління намітилася інтелектуальна тенденція пошуку можливостей руху від *«держави-опікуна»* до *«держави-партнера»*. Для *«держави-партнера»* є характерними такі риси *«рецептивної моделі управління»*: в *«рецептивній державі»* громадяни розглядаються як активні члени суспільства, що володіють правами і обов'язками, і беруть участь у процесі вироблення публічної політики; політичне завдання *«рецептивної»* моделі полягає в тому, щоб гарантувати відповідальність системи перед конкретними вимогами громадян; згідно *«рецептивного»* (*receptive*) підходу адміністрація повинна бути сприйнятлива до інтересів і потреб громадянського суспільства; адміністрація повинна мислити стратегічно, але діяти демократично, вести прямий діалог з громадянами; для виживання бюрократії необхідно гарне громадське управління, засноване на контролі і відповідальності. Бюрократія, з притаманною їй моделлю самоорганізації, є одним з найважливіших інструментів демократичної держави, що гарантує рівність і що зменшує асиметрію, що привноситься ринком [1].

Загальна тенденція змін спрямована на народження нових організаційних моделей з органічними структурами, постійно адаптуються до нових ситуацій, новаторськими, чутливими до змін, в яких приймаються децентралізовані, але в той же час сполучені рішення. Відбувається рух від *«ієрархічної держави»* до *«рецептивної моделі»*, політичним завданням якої є гарантування відповідальності системи перед конкретними вимогами громадян. Базова орієнтація громадських організацій спрямована в першу чергу на громадян, а базовим організаційним принцип є *«невичерпність, нескінченність перетворень»*.

Концепція *«рецептивного управління»* ґрунтується на теорії громадянського суспільства та поєднанні положень *«керівного менеджменту»* з формуванням у адміністративного апарату: а) сприйнятливості до інтересів і потреб громадянського суспільства; б) стратегічного мислення при демократичних діях з визнанням значимості і цінності громадянського суспільства та суспільних послуг; в) бажання служити суспільству і громадянам, які завжди мають на увазі і з ними ведеться діалог [2].

Зміни, що відбуваються, змушують владу відмовлятися від ієрархічного адміністрування, адаптувати реформи до публічного (громадського) сектору. У багатьох європейських країнах реформи, що проводяться орієнтовані на децентралізацію і впровадження моделей теорії управління. Вони все більше ґрунтуються на таких критеріях, як продуктивність, ефективність, контроль суспільних витрат, прозорість органів державного управління, демократичний контроль і участь у ньому громадян [3].

«Рецептивне управління», як тип адміністративного управління, збагачене теоріями демократичного громадянства, що формують багато уявлень *«керуючого менеджменту»*, згідно якого адміністрація має бути рецептивною, сприйнятною до інтересів та потреб суспільства.

У *«рецептивній державі»* публічна адміністрація не розглядає громадян тільки як виборців, платників податків і споживачів, які вибирають для себе ті чи інші служби на основі наданої інформації. У такій державі громадяни не є і клієнтами, на яких можна впливати через канали комунікації. У *«рецептивній державі»* громадяни розглядаються як активні члени суспільства, які володіють правами і обов'язками, яким відкрита адміністрація, насамперед для того, щоб дати можливість увійти в процес вироблення публічної політики через посилення засобів впливів, які перетворюють простих громадян в уповноважених.

Базовими принципами розвитку демократичного управління на основі концепції *«рецептивного адміністрування»* є: а) стійкість і цілісність формування політики; б) участь громадян; в) централізація і децентралізація; г) відкритість і прозорість, високі етичні стандарти. В результаті – кардинальні зміни у ставленні до громадян органів влади, державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування. Всі вони покликані служити їм, надаючи послуги від імені держави.

Не залежно від прихильності до того чи іншого підходу, в найближчому майбутньому буде відбуватися співіснування бюрократичних структур і нових форм, які використовуючи

накопичений досвід, будуть трансформувати виклики глобалізації, євроінтеграції, якісно змінюючись, буде зростати увага суспільства до ступеню відкритості адміністрації будь-якого рівня для громадянського контролю та участі. Буде продовжуватись пошук нової моделі «регулюючої держави», «рецептивної держави» як антитези «бюрократичній», «ієрархічній державі».

---

1. Дятлова В.В. Механизмы повышения эффективности системы государственного управления экономикой / В.В.Дятлова, С.Н.Науменко, Д.В.Король [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://gudocs.exdat.com/docs/index-368605.html?page=2>

2. Мальковская И.А. Трансформация государства и эволюция публичного администрирования в условиях глобализации (актуализация европейского опыта для России) / И.А.Мальковская // Вестник Российского университета Дружбы народов. Сер.: «Политология». – 2006. – № 8. – С.27-43.

3. Леонов В.В. Реализация государственных муниципальных услуг – инструмент перехода к новым межбюджетным отношениям в сфере публичного управления / В.В.Леонов [Электрон. ресурс]. // Финансы и кредит. – 2011. – №4. – Режим доступа: http://www.misbfin.ru/sites/all/files/leonov1-safbd-2011-4_27-32.pdf

ЛОГВИНЕНКО М.І.

ДОПИТАННЯ ОБУМОВЛЕННОСТІ ДИФЕРЕНЦІАЦІ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ

Сучасний етап побудови в Україні правової держави вимагає удосконалення правового механізму регулювання суспільних відносин. Найважливішими та найпоширенішими з них є відносини у сфері суспільної праці, які прямо чи опосередковано торкаються інтересів кожного громадянина нашої держави. Проте саме в сфері правового регулювання праці сьогодні існує низка проблем, які не дозволяють повною мірою реалізувати закріплені Конституцією України права, свободи та законні інтереси громадян, створити всі необхідні умови для творчого використання працівником своїх здібностей та особистісного потенціалу. Ці проблеми зумовлені суперечливістю та чисельними прогалинами у нормах трудового законодавства України; розширенням локального регулювання трудових відносин, що не лише сприяє більш повному врахуванню інтересів сторін трудового договору, а й створює небезпеку перекручувань (довільного тлумачення) вимог трудового законодавства та погіршення правового статусу працівника. Сучасна правозастосовча практика свідчить, що непоодинокими є випадки недостатнього врахування статевікових та фізіологічних особливостей працівників, рівня їх кваліфікації, неадекватних умов їх